

Etrafı Dağlık Ortası Bağlık "İrem Bağı" ERZİNCAN

Erzincan'ın İlk Çağ tarihi hakkında kesin bir bilgiye henüz sahip olunmamakla birlikte tarihçiler, (M.Ö.) 2 binli yıllarda bu bölgede; Hurriler, Hayaşalılar ve Azzilerin hüküm sürdüğünü kaydetmektedir.

Hattuşaş merkezli Büyük bir İmparatorluk kuran Hititler'inde egemenliğinde kalan Erzincan topraklarında sırasıyla Sümer, Akad ve bölgede önemli kalıntıları bulunan (Altın-tepe Urartu Kalesi) Urartular hüküm sürmüştür. Urartulardan sonra Anadolu'yu istila eden Medler ve daha sonra Persler'in eline geçmiştir.

Roma (Bizans) Dönemi, Pontus Rum, Doğu Roma İmparatorluğu İslami Döneme kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Erzincan ve çevresi, Türklerin Anadolu hakimiyetinin başladığı 1071 Malazgirt zaferinden sonra Anadolu Selçuklu Devleti Beylikleri Dönemi, Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetinde kalmış, Birinci Dünya Savaşında kısa bir süre Rus ordusunun işgalinde kalmıştır. 13 Şubat 1918 tarihinde geri alınan Erzincan, Türkiye Cumhuriyeti'nin güzide şehirlerinden biri olmuştur.

Erzincan Doğu Anadolu Bölgesi'nin Kuzeybatı Bölümünde Yukarı Fırat Havzasında yer almaktadır. 11.903 km² yüzölçümüne sahip İl merkezinin denizden yüksekliği 1.185 m'dir. Erzincan'ı; doğusunda Erzurum, batısında Sivas, güneyinde Tunceli, güneydoğusunda Bingöl,

güneybatısında Elazığ - Malatya, kuzeyde Gümüşhane - Bayburt ve kuzeybatısında Giresun illeri çevreler.

Fırat Nehri kollarından Karasu'nun geçtiği ilin yeryüzü şekillerini, güney sınırında Munzur Dağları, kuzey sınırında en yüksek noktası olan Keşiş Dağları ile bu dağlar arasında yer alan Karasu Vadisi boyunca uzanan iki ova ve boğazlar belirlemektedir.

Karasal iklimin özelliklerine sahip Erzincan'ın yüzey şekillerinden dolayı yer yer değişik karakterli iklim özellikleri gözükmemektedir. Erzincan Doğu Anadolu'daki en ılıman iklime sahip şehirlerdendir.

Asya'yı Avrupa'ya bağlayan yollar üzerinde bulunan Erzincan, tarih boyunca güzelliği bakımından seyyahların, tarihçilerin dikkatini çekmiş; "Cennet Ülkesi", "İrem Bağı", "Gül-i Gülistan Bağ u Bostan, Çemenistan ve Bülbülistan", "Etrafı Dağlık Ortası Bağlık" olarak vasıflandırılmıştır. Tarihi İpek Yolu ve doğu-batı, kuzey-güney yol güzergahlarında bulunması Erzincan'ı önemli bir kavşak noktası yapmış, canlı bir tarihe ve kültürel zenginliğe sahip olmasını sağlamıştır.

Erzincan'ın merkez ilçe dışında 8 ilçesi bulunmaktadır. Bunlar; Kemah, Kemaliye, Refahiye, İliç, Çayırlı, Tercan, Üzümlü ve Otlukbeli'dir.

Tarihi, kültürü, doğal güzellikleri ve bereketli topraklarıyla cazibe merkezi olan Erzincan keşfedilmeyi bekliyor.

Altın-tepe Urartu Kalesi

Kültür ve Doğa Turizmi

ALTINTEPE URARTU KALESİ

Erzincan Ovası'nın Kuzeydoğu bölümünde yer alan volkan kolilerinden en ilgi çekici olanı Altıntepe'dir. Kent merkezine 14 kilometre uzaklıkta ve ova seviyesinden 60 metre yükseklikteki bu doğal tepe, ilk kez 1959-1968 yılları arasında merhum Profesör Dr. Tahsin Özgüç tarafından kazılmıştır. Bu çalışmalarda, Urartu Dönemine ait önemli mimari kalıntılar ve küçük eserler bulunmuştur. Kazılardan ele geçen malzeme, yayınlanan birçok makalede iki cilt kitapta değerlendirilmiştir. Kalede Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü adına Profesör Doktor Mehmet Karaosmanoğlu başkanlığındaki bir ekip tarafından 2003 yılından beri gerçekleştirilen ikinci dönem kazıları Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Makamının 01.07.2020 tarihli ve 2714 sayılı kararı ile sonlandırılmıştır. Valiliğimiz tarafından hazırlattırılan Altıntepe Arkeopark Projesi kapsamında restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

KEMAH KALESİ

Erzincan'ın 50 km. güneydoğusunda yer alan Kemah ilçesi içerisinde

Kemah Kalesi

bulunmakta olan kale, 50 ila 100 m arasında değişen yüksekliğe sahiptir. M.Ö. 3 ve 2 binden günümüze kadar kullanım görmüştür. Anadolu'nun en eski, dünyanın sayılı doğal kalelerinden biridir. Sarp kayalar üzerinde kurulu kalenin çevresi surlarla çevrilidir. Büyük blok kesme taştan inşa edilen kale, beşgen planlı burçlarla güçlendirilmiştir. Kale I. Dünya Savaşında önemli ölçüde tahrip edilmiştir. Bugüne kadar yapılan kazılarda Bey Cami, hamam ve ayrıca saray olduğu düşünülen yapının temelleri ortaya çıkarılmıştır. Küçük buluntu olarak küp, güveç, su kabı, sikkeler, el yazmaları vb. eserler ortaya çıkarılmıştır. Kemah Kalesinin 4000 yıllık tarihi içerisinde birçok dehlizler, gizli geçitler mevcuttur.

Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde, kale içinde üç tane cami bulunmakta, kayadan kesme su yolu ve su ihtiyacını karşılamak üzere birbirine

yakın üç sarnıç ve kale sakinlerinin oturduğu evlerden bahsedilir.

MELİK GAZİ TÜRBESİ

Türbe Kemah ilçesinin 500 m kadar kuzeyinde kayalık bir zemin üzerindedir. Tarihi dokusuyla bilinen en önemli türbe olma özelliği taşımaktadır. Mengücek Beyliği döneminde (1071-1228) mimar İbrahim oğlu Ömer tarafından inşa edilmiştir.

MAMA HATUN KÜLLİYESİ

Kervansaray, hamam ve türbeden oluşmaktadır. Saltuklu Prensesi Mama Hatun tarafından XII. yüzyılda yaptırılmıştır. Külliye Mama Hatun'un vefatından sonra birde türbe eklenmiştir. Kendine özgü mimariyetiyle dikkat çeken türbe, Ahlâtlı Ebul-Nema Bin Mutaftal'ın bir eseridir. Dairesel planlı yapıya mukarnas dolgu taç kapıdan girilmektedir.

Melik Gazi Türbesi

Mamahatun Külliyesi

Çadırıcı Hamamı

ÇADIRCI HAMAMI

Şeyh Ahmed bin Mahmud tarafından 1548 yılında yaptırılan hamam, Erzincan'da ayakta kalan en sağlam klasik Osmanlı yapılarından biridir.

TAŞCI HAMAMI

19. yüzyılın başlarında Osmanlı mimarisiyle, dikdörtgen planlı olarak tasarlanmıştır. 1939 depreminden sonra kullanılmamıştır.

KIZLAR KALESİ

Kızlar Kalesi, Erzincan Ovası'nın kuzey kesimini çevreleyen Keşiş Dağları'nın zirve noktasına yakın bir kısımda, oldukça yüksek ve geniş bir kayalık üzerinde bulunur. Erzincan merkezine 17 km. mesafede yer almaktadır. Urartu dönemine ait kalıntıların bulunduğu Altın-tepe arkeolojik bölgesi yakınlarındadır.

SAAT KULESİ

1939 yılında yaşanan depremle yıkılan eski Saat Kulesinin yerine inşa edilmiştir. Eski bir hatırayı yeniden canlandıran, şehrin sembolü sayılan

Taşçı Hamamı

kare prizma gövdeli bu eser, kesme taştan yapılmış ve enine silmelerle dört kata bölünmüştür Tepeye doğru küçülen her bir kat, bir biri üzerine oturtulmuştur.

İZZET PAŞA HAMAMI

Müşir İzzet Paşa tarafından 1869 yılında yaptırılmış bir Osmanlı hamamıdır. Hamam dikdörtgen bir alan üzerine moloz taş kullanılarak inşa edilmiştir. Soğukluk, ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşur.

SAZTEPE HÖYÜĞÜ

Üzümlü sınırları içinde yer alan Urartu ve Helenistik döneme ait seramikler bulunan höyük, yaklaşık 500 m uzunluğunda ve 20 m yüksekliğindedir.

BEYLER (SAĞIROĞLU) MEZARLIĞI

Sultan Melikşah Türbesi mezarlık alanı içerisinde bulunan 50 mezar-dan günümüze 18 tanesi sağlam olarak ulaşmıştır.

Bir Platform üzerinde yükselen mezarlar lahit mezar tarzında yapılmıştır.

Saat Kulesi

ACEMOĞLU KÖPRÜSÜ

Karasu Nehri üzerinde, Acemoğlu Boğazı'nın iki yakasını bağlayan ve kesme taştan yapılan tek gözlü Acemoğlu Köprüsü'nün ne zaman inşa edildiği bilinmemektedir.

ÇADIRKAYA (PEKERİÇ) KALESİ

Urartu'lara ait bir yerleşim yeri olan kale, mimari özellikleri ve bezemeleriyle dikkat çekmektedir. Yaklaşık 100 m yüksekliğinde ve 150 m uzunluğunda doğal bir kaya üzerine kurulu Çadirkaya Kalesi'nin surlarına ait bir iz bulunamamıştır. Ancak kalede yer alan yontma yollar, merdivenler, sarnıçlar, mağaralar ve işaretler günümüze kadar gelmiştir.

Çadirkaya Kalesi

İzzet Paşa Hamamı

Kemah Beyler Mezarlığı

Acemoğlu Köprüsü

Kemaliye Evleri

Taş Yol

Karanlık Kanyon

Kalenin güneybatısında bulunan tünelden 90-100 merdivenle tabana inilmektedir.

KEMALİYE EVLERİ

Özgün mimari dokusuyla dikkat çekmektedir. İki, üç ve dört katlı örnekleri bulunan Kemaliye evlerinin ilk katları taştan yapılmıştır. Kemaliye evlerinin en önemli simgelerinden biri kapı tokmaklarıdır. Evlerin dış kapısında işlemeleri ve ebatlarıyla iki farklı tokmak dikkat çeker. Bunlardan biri erkek misafirler, diğeri ise kadın misafirler içindir. Kadınlar için olan tiz bir ses çıkarırken, erkekler için olan tok bir ses çıkarmaktadır. Gelen misafir, tokmak sesine göre, evin erkeği veya hanımı tarafından karşılanmaktadır.

TAŞ YOL

Erzincan'da, "dünyanın en zorlu yolları" arasında gösterilen ve yapımı 132 yılda tamamlanan Kemaliye-Divriği arasındaki Taş Yolu, çok sayıda tünel, viraj ve keskin uçurlarıyla hem yaya hem de araçla gezinti yapmak isteyen macera tutkunlarını cezbediyor.

KARANLIK KANYON

Kemaliye ilçe merkezinin hemen girişinde yer almaktadır. Karanlık Kanyon, dünyanın Grand Kanyondan sonra ikinci büyük kanyonudur. 500 metrelik bir derinliğe sahip bu kanyon, Karasu Vadisi'ne dik inen yer yer 2 metreye kadar daralan, güneş ışığını bile geçir-meyen geçitlerden oluşmaktadır.

Karanlık Kanyon, yerli ve yabancı turistlerin yoğun ilgisini görmekte ve pek çok doğa sporu etkinliğine ev sahipliği yapmaktadır. Karanlık Kanyonun çevresi faunası ile de dikkat çekicidir. Burada su samuru, vaşak, dağ keçisi gibi birçok hayvan gözlemlenebilmektedir.

AYDINLIK KANYON

Turistik Doğu Ekspresi güzergahı üzerinde bulunan Aydınlik Kanyonuna İliç ilçesinin kuzey doğusunda Atma köyünden ulaşılır. Burası halk arasında "Aydınlik kanyon" olarak isimlendirilir. Bölgeye İliç'ten tekne ile ulaşmak ve kanyonda tekne ile dolaşmak mümkündür. Kanyonda: Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılmış ama günümüzde kullanılmayan

Aydınlik Kanyon

demiryolu tünelleri, köprüler, sarp kayalıklar ve uçurumlar vardır. Kan-yonda tekne gezisi yanında yürüyüş te yapmak mümkündür. Atma köyünden itibaren tünellerin içinden, köprülerin üzerinden geçilerek bir yürüyüş yapılabilir.

AYGIR GÖLÜ

Türkiye'nin en yüksek krater göllerinden biri olan Aygır Gölü Esence Dağları arasında ve 2 bin 850 metre yüksekliktedir.

OTLUKBELİ GÖLÜ VE KIRMIZI SU

İlçe merkezinin 6 km kuzeybatısında bulunan göl, traverten seddi (Maden sularının oluşturduğu traverten seddi) gölü olup, oluşumu günümüzde de devam etmektedir. Yüzölçümü 6500 m2 olan gölün derinliği 15-19 m civarındadır. Maden suyuna karışan kırmızı toprak ve minerallerin, çataklardan yüzeye çıkan maden sularının kırmızı renkli olmasına neden olmuştur. Bu akıştan oluşan travertenler, kabarcıklar ve kaynama sesi doyumsuz bir izleme keyfi verir. Otlukbeli gölünün oluşumunda önemli bir faktör olan kırmızı su ve travertenler, bazı hastalıklar için şifa olarak kabul edilir.

DUMANLI YAYLALARI

Refahiye ilçemizin batısında, Soğukgöze ve Karaçam mevkileri arasında yer almaktadır. Denizden yüksekliği 2000 m olan dumanlı yaylaları ge-

Doğu Ekspresi Aydınlık Kanyondan Geçerken

nelde çam ormanları olmak üzere çayır ve bitkilerle kaplıdır.

EKŞİSU SAZLIĞI VE MESİRE ALANI

Şehir Merkezine 11 km uzaklıkta eski Erzincan-Erzurum karayolu üzerinde bulunmaktadır. Ekşisu (Böğert madensuyu); doğal madensuyunun çıktığı, geniş park alanlarının bulunduğu, yerli ve yabancı turistlerin en çok tercih ettiği Erzincan'ın en gözde mesire alanlarından biridir.

Ekşisu Sazlığında, koruma altına alınan ve kuş cenneti olarak adlan-

dırılan bölgede 200 çeşit kuş yaşamaktadır. Aynı zamanda dünyada ender görülen hava akımlarının bulunduğu bölgede Yamaç Paraşütü organizasyonlarına ev sahipliği yapmaktadır.

SOĞUK SULAR

Erzincan'ın Kemah ilçesinde bulunan soğuk sular Kemah merkeze 4 km uzaklıktadır. Özellikle Erzincan dışından gelenler için çok güzel bir piknik ve eğlence olarak yaz aylarında tercih edilir.

Ekşisu Sazlığı

Ekşisu

Aygır Gölü

Otlukbeli Gölü (Kırmızı Su)

Dumanlı Yaylası

Soğuk Sular

Esence Yedi Göller

ESENCE YEDİGÖLLER

Erzincan ili, Çayırlı ilçe sınırında bulunan Yedi Göller, Keşiş Dağlarının zirvesinde bulunur. Gölün yanında bulunan 3500 metre yükseklikte bulunan Esence Tepesi ise Dağcılar için bulunmaz bir yerdir. Yedi Göl-ler bölgesi muhteşem manzarasıyla yerli ve yabancı turistlerin uğrak yeridir.

GİRLEVİK ŞELELESİ

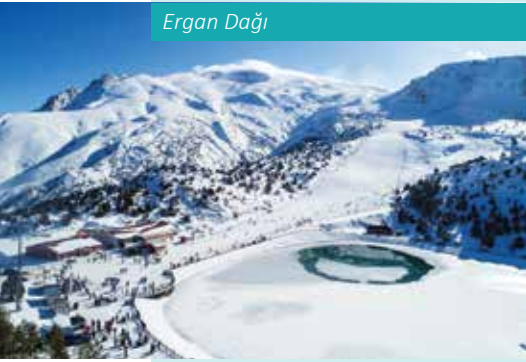
Erzincan şehir merkezine yaklaşık 35 kilometre mesafede, Çağlayan beldesinde Girlevik Köyü'nde bulunmaktadır. Şelale; doğal güzellikleri, bitki örtüsü, ağaçları, serin havası ve dinlenme yerleriyle Erzincan'ın en çok tercih edilen mesire yeridir. Kış aylarında hava sıcaklığının sıfırın altına düşmesi, Girlevik Şelalesinin donmasına neden olmaktadır.

Girlevik Şelalesi

Doğa ve Kış Sporları

Ergan Dağı

ERZİNCAN ERGAN DAĞI KİŞ SPORLARI VE DOĞA TURİZM MERKEZİ

Havaalanına 12 dakika mesafededir. Munzur Sıra Dağlarının eteklerinde bulunan, 3 bin 258 m yüksekliğindeki Ergan Dağı, yaklaşık 12 km dikey uzunluğundaki kayak pisti ile kış turizminde önemli bir merkez haline gelmiştir. Ayrıca Erzincan eşsiz doğasıyla; Kayak, Dağ Kayacı, Snowboard, Snowkite, Snowpark, Kar Motosikleti, Kızak, Buz Pateni, Buzul Tırmanışı gibi birçok faaliyetine ev sahipliği yapmaktadır. Ergan Dağı Kış Sporları ve Doğa Turizmi alanında 2 etaptan oluşan telesiyej sistemi kuru- ludur. Bir adet günübirlik tesis mevcuttur. Kayak alanına gelecek konuklar için Erzincan'daki konaklama merkezleri hizmet vermektedir.

DAĞ BİSİKLETİ VE TREKKİNG

Trekking için, özellikle Aygır Gölü civarı başta olmak üzere, Erzincan'ın büyük kısmını kapsayan dağları ve yayları çok uygundur. Erzincan coğrafyasının ve ikliminin mükemmelliği bu sporları yapmaya çok müsaittir.

KAYA TIRMANIŞI VE DAĞCILIK

Büyük bölümü dağlarla kaplı olan Erzincan, Doğa sporlarının en popüler dalları olan kaya tırmanışı ve dağcılık için çok elverişlidir. Doğa

Yürüyüşü ve kamp kurmayı da içeren dağcılık için son derece elverişli olan Coşan, Munzur, Ergani ve Mülpet zirveleri vardır. Munzur dağlarının Erzincan'a yakın yamaçlarında ve özellikle de Kemaliye Karanlık Kanyon'daki sarp kayalıklarda kaya tırmanışı sporu yapılmaktadır.

OFFROAD

Engelibeli arazi yapısıyla offroad tutkunlarının vazgeçilmez durağı haline gelen Erzincan, motor sporları kulüplerinin katılımlarıyla offroad yarışlarına ev sahipliği yapıyor.

RAFTİNG

Avrupa'nın en zor parkurlarından biri değişken fakat her mevsim yeterli debiye sahip olan Fırat, Avrupa'nın en zor rafting parkurlarından birini oluşturur.

BASE JUMP VE WINGSUIT

FIRATIN EFSANESİ Karanlık Kanyon, benzerlerini ABD'de Grand Canyon'da ve Avrupa'da Alpler'de görebileceğiniz, yer yer 500-600 m, kapalı bir eko sistemi oluşturmuş bir doğa harikasıdır. Adrenalin tutkunu, base jump sporcuları yaklaşık 550

m yükseklikten, wingsuit sporcuları da kanyonun yüksek sarp kayalıklarından atlayışlarını gerçekleştirmektedirler.

SU KAYAĞI

Su kayağı açısından da Doğu Anadolu'nun en uygun gölleri Erzincan'dadır. Karasu Nehri üzerinde bulunan Göyne Baraj Gölü ve Tercan Baraj Gölü ile Kemaliye'deki Fırat Baraj Gölü amatör ve profesyonel sporcular için ideal durgun su ortamı sunmaktadır.

KANO

Fırat nehrinde her mevsimde, Mercan Deresi, Kömür Çayı, Tuzla Çayı gibi derelerde ise debinin yüksek olduğu bahar aylarında yapılmak-

tadır. Durgun su kanosu ise; Mertekli Regülâtörü, Tercan Baraj Gölü, Erzincan Baraj Gölü ve Keban Baraj Gölü'nde yapılmaktadır. Karasu nehir vadisine kanyonlar, "canyoning" sporu için son derece iddialı kulvarlar sunmaktadır.

YAMAÇ PARAŞÜTÜ

Yaylabaşı beldesi Ergen Tepesinde yapılmaktadır. Coğrafi şartların uygunluğu ve termiklerin fazla oluşu, Erzincan'ı bu sporda birinci sıraya yerleştirmiştir.

CİRİT

Orta Asya ve Anadolu' da at üzerinde oynanan geleneksel bir sporumuzdur. Cirit oyunu, Erzincan' da büyük ilgi görmektedir. Erzincan Cirit sporunda Türkiye Şampiyonalarına ev sahipliği yapmaktadır.

ATLI SAFARİ

Erzincan'ın benzersiz doğasını at üzerine keşfetmek isteyenler için at safari turları son zamanların en ilgi çekici sporudur. Erzincan' da at safarisini yapabileceğiniz birçok mekan bulunmaktadır.

İnanç Turizmi

Şeyh Muhammed Sami Türbesi

TERZİ BABA MEZARLIĞI VE TÜRRESİ

Asıl adı Muhammed Vehbi olan tasavvuf ehli Terzi Baba, mesleği terzilik olduğundan halk arasında bu adıyla anılmaktadır. Erzincan'ın en büyük mezarlığı olan Kale Dibi Mezarlığı'na, 1848 yılında vefat eden Terzi Baba'nın defnedilmesiyle mezarlığın adı Terzi Baba Mezarlığı olarak değiştirilmiştir.

Terzi Baba Türbesi

Terzi Baba Mezarlığında Şeyh Muhammed Beşir Erzincani, Musa Dede Bayburdi, Abdurrahim Reyhani El Erzincani, Şeyh Ahmet Fevzi Efendi, Hacı Hafız Muhammed Rüştü Efendi gibi birçok evliya medfun bulunmaktadır.

ŞEYH MUHAMMED SAMİ HAZRETLERİ TÜRRESİ

Son asırda Anadolu'da yetişmiş velilerden, Piri Sami diye de bilinir. Babası Erzincan'ın meşhur Kırtıoğulları sülalesinden İbrahim Efendidir. 1848

senesinde Erzincan'da doğdu. 1912 senesinde Erzincan'da vefat etti.

HACI HAFIZ TÜRRESİ

Hafız Mehmet Rüştü Efendi, Terzi Baba'nın ilk müritlerindendir. 1891 yılında vefat etmiştir.

GÜLABİ BEY CAMİİ

Kemah ilçe merkezinde yer almaktadır. Türkmen Akkoyunlu Devletinin Erzincan ve çevresindeki Beyi olan Gülabi Bey tarafından yaptırılan caminin, inşa kitabesinde, hicri 870, miladi 1454 yılında yapıldığı yazmaktadır.

ESAT MUHLİS CAMİİ

Refahiye ilçe merkezinde bulunan Refahiye Merkez Cami, batılı dönem bezeme özelliklerini göstermekte, avlusunda ise Bahattin Paşa Şehitliği bulunmaktadır. 2013 yılı içerisinde restorasyon çalışması yapılan tarihi camii ibadete açılmıştır.

KEMALİYE ORTA CAMİİ

17.yüzyıla ait bir Osmanlı eseri olduğu düşünülmektedir.

BAŞKÖY MEZARLIĞI

Mezarların, Otlukbeli Savaşında hayatını kaybedenlere ait olduğu düşünülmektedir. Akkoyunlu ve Karakoyunlulara ait Mezarlarda 15.

yüzyıldan kalma heykellerin yanı sıra, mezar taşlarına işlenen ibrik, saz, kavak ağacı ve at motiflerinin farklı anlamlar içerdiği de bilinmektedir. 16. yüzyıla ait olan mezar taşlarının üzerinde bulunan gül kuş, vazo motifleri ise Osmanlı taş işleme sanatının özelliklerini taşımaktadır.

OTLUKBELİ ŞEHİTLİK ANITI

1473 yılında, Fatih Sultan Mehmet ile Uzun Hasan arasında geçen Otlukbeli savaşında şehit düşen askerlerin anısına hakim bir tepeye yapılmış ve 2008 yılında ziyarete açılmıştır.

KADIKÖY KİLİSESİ

Refahiye'de bulunan en eski yapılardan birisidir. Giriş kapısında atkı taşı üzerine kabartılarak işlenen haç motifi, içerisinde de duvarlara çizilen ikonalar adeta tarihe ışık tutmaktadır.

CENGERLİ KALESİ ROMA ANTREPOSU

Kökeni Hayaşa ve Urartulara kadar uzanmaktadır. Cengerli Kalesinin kuzey kesiminde bulunan Roma

Antreposu üç yuvarlak binadan oluşmaktadır.

DEĞİRMENLİ KÖY KİLİSESİ

19. yüzyıla ait olan kilisenin yapımında kesme ve moloz taş kullanılmıştır. Yapının batısında bulunan giriş kapısının iki yanında yuvarlak kemerli pencerelere yer verilmiştir.

OĞULVEREN KİLİSESİ

Kilise, roton planlı olup, üst örtüsü tamamen yıkılmıştır.

ABRENK KİLİSESİ VE DİKİLİ TAŞLAR

Üçpınar Köyü yakınlarındaki Vank dağının güney doğusunda, çukurca bir alan içerisinde. Giriş kapısının üzerindeki bilgiye göre 1854 yılında inşa edilmiştir. Kilise ile birlikte bir şapel ve iki tane de dikili taş bulunmaktadır. Bu taşlar, mimarisi ve bezemesiyle dikkat çekip, XII. yy. dan sonra Selçuklu Prensi Nasrettin dönemiyle tarihlenen kitabeler taşlarıdır.

Geleneksel El Sanatları

DEMİRCİLİK

Günümüzde eskisi kadar rağbet görmese de şehir merkezinde ve Kemaliye' de varlığını sürdüren el sanatlarından biridir. Demircilik sanatının önemli ürünlerinden biri olan el yapımı tokmaklar, Kemaliye' de üretilmekte ve büyük ilgi görmektedir.

ERZİNCAN BAKIR İMALAT VE EL İŞLEMECİLİĞİ SANATI

Erzincan Bakırcılığı, bugün de varlığını sürdüren önemli bir geleneksel el sanatıdır. Dövme bakırcılık yerini bakır el işlemeciliğine bırakmıştır. Semaver, tepsi, biblo, tabak, kaşık,

şekerlik, kupa, vazo gibi süs eşyaları yapılmaktadır.

Erzincan Bakır İmalat ve El İşlemeciliği Sanatı Coğrafi İşaretli Ürünlerdendir.

HALICILIK

Erzincan'da halı dokumacılığı özellikle Kemaliye ilçesinde yapılmaktadır. Üretimi azalsa da Kemaliye Halıları yurtiçi ve yurt dışında büyük ilgi görmektedir. Dünyaca tanınan Eğin Halıları yurt içi ve yurt dışında büyük ilgi görmektedir.

Gastronomi

Erzincan Tulum peyniri

Yüz yıllar öncesinde ülkemizin bereketli topraklarını yurt edinen farklı kültüre sahip halkların varlığından başka, birde çeşitli nedenlerden dolayı göçle gelerek Anadolu'ya yerleşen toplumlar arasında kültürel geçişler yaşanmış, buda yemek kültürüne ait kimliğin çeşitlenmesine sebep olmuştur.

Erzincan Yemek Kültürü; kırmızı et, buğday unu, peynir çeşitleri, tereyağı, bölgeye has şifalı olduğuna inanılan şifalı otlar (çiriş, ısırgan, evelik, ışgın vb.), kayısı, üzüm, elma, ayva gibi meyveler ile ön plana çıkmaktadır. Hayvancılık ürünleri konusunda öne çıkan bölge mutfağında, et ve yoğurtla yapılan yemek çeşitlerine bolca rastlanmaktadır. Ayrıntılı Erzincan Çorbası, Yaş Tarhana, Kelecoş, Yoğurtlu Yalancı Köfte yoğurtla hazırlanan yemeklere örnek verilebilir. Aynı zamanda Erzincan bölgesine özgü Tulum Peyniri ülkemize de ün yapmış ve sıklıkla tüketilen peynir türlerinden biri olmuştur.

Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olan Erzincan'ın zengin tarihi geçmişi mutfağına da yansımıştır. Hayvansal ürünlerden yapılan yemekler, süt ve süt ürünlerinden elde edilen yiyecek grupları, buğday grubu ürünleri ve meyve-sebze ile hazırlanan yöresel yemekler sıklıkla tüketilmektedir. Tüketilen bu yiyecek gruplarından kış aylarında da yararlanmak için çeşitli geleneksel saklama yöntemleri uygulanmaktadır.

Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunan ve Anadolu'nun en eski kültür merkezlerinden biri olan Erzincan'da, oldukça zengin olan yemek kültürünün çoğunluğunu hamur yemekleri oluşturur.

Kahvaltılıklar: Erzincan Ketesi, çökelek piyazı, kaygana, kalbur hurması, un helvası, patates piyazı, pişi, döbörce (börölce) salatası, çökelekli, çılıbr, kuymak, çürütme, tereyağlı haşıl, sütlü haşıl.

Kesme Un Çorbası

Kelecoş

Eşgili

Çorbalar: Yarma çorbası, bamya (etli) çorbası, aşure, kesme un çorbası, kirdo, gendime çorbası, bacaklı çorba, tarhana çorbası, soğuk çorba, işkembe çorbası, ekşili, ekşili köfte, yumurta paçası, un tarhanası, kurut çorbası, gendime katısı, çılıbıra.

Hamur İşleri - Hoşafılar: Su Böreği, kayısı hoşafı, yumurta boranı, elma komposto, etli kuru fasulye (löylez), babikko, sırın, el böreği, hingel.

Et Yemekleri: Kavurma, kelecoş, Kemah paçası, etli yahni, Kemah köftesi, ayva kalyesi, herle, tirit, kuzu içi, gah yahnisi.

Pilavlar – Dolmalar: Şekerli erişte pilavı, peynirli erişte pilavı, kara kabak dolması, püsküllü pilav, yaprak sarması, keşkek, gendime pilavı, bulgur pilavı, şalgam dolması, loddik, mumbar dolması, lahana dolması, tava pilavı, evelik dolması, çaput (kuru kabak) dolması, soğan dolması, kal domates dolması, gıllor, pazı dolması, yeşil mercimekli bulgur pilavı.

Erzincan Ketesi

Kahküllü Pilav

Yaprak Sarma

Erzincan Tulum peyniri

Sebze Yemekleri: Patates kavurması, fasulye mıhlası, kabak lapası, soğan mıhlası, soğan yahnisi.

Tatlılar: Erzincan kesme kadayıfı, gasefe, elma dolması, Erzincan lokumu, kabak tatlısı, bastık kavurma, cumur, baklava, sarıği burma, dövmeç.

Lök Tatlısı

Gasefe

Erzincan Üzümlü Sarucu

Erzincan Tulum Peyniri, Cimin Üzümlü, Cimin Sarucu, Refahiye Balı, Kemah Tuzu, Kemaliye Dutu ve Erzincan Kesme Kadayıfı Coğrafi İşaretli ürünlerdendir.

Sakı Elması, Erzincan Dermason Fasulyesi ve Erzincan Tava Leblebisi de ürün olarak yöresel özellik göstermektedir.

Erzincan Tulum Peyniri: Tulum Peyniri, görünüşü ve kendine özgü lezzetiyle diğer peynirlerden ayrılmaktadır. Türk Patent Enstitüsü sertifikası ile sayılı ürünler arasında yer almaktadır.

Cimin Üzümlü: Kendine has eşsiz tadıyla sofralık olarak talep görmekte olan Cimin Üzümlü iri tanelidir ve mayhoş bir tadı vardır. İçerisindeki şeker oranı sıfıra yakın olmasından dolayı şeker hastalarının da sıhhi olarak tüketebildiği, sağlık açısından birçok yararı bulunan bir meyvedir Türkiye'nin ilk patentli üzümlü olan

Erzincan Kesme Kadayıfı

Cimin üzümlü, Türkiye ve Dünya'nın birçok bölgesine ulaştırılmakta ve satışı yapılmaktadır.

Erzincan Üzümlü Sarucu: Üzümlü ilçemizin meşhur Cimin Üzümlü ve cevizinden yapılan üzüm basması (Saruc) tadına doyumlayan bir lezzet ve enerji deposudur.

Refahiye Balı: Erzincan ve Refahiye'de üretimi yapılır. Yörede kekik, geven gibi bitki türlerinin yaygın olması Erzincan balının da lezzetli ve kaliteli olmasını sağlamaktadır.

Erzincan Kesme Kadayıfı: Ev tipi yoğurt, tam yağlı süt, yumurta, bitkisel sıvıyağ, limon suyu, tereyağı, sirke, ayçiçek yağı, tuz, sert beyaz buğday unu, kabartma tozu ve karbonat kullanılarak yapılan hamurdan elde edilen yufkaların ince kesildikten sonra arasına ceviz içi konularak pişirilip üzerine şerbet dökülerek hazırlanan bir tatlıdır. Geçmişe eskiye dayanan Erzincan Kesme Kadayıfının üretimindeki özellikle yufkaların elde bıçak ile kesilme aşaması, ustalık becerisi gerektirir.

Lök Yapım Aşaması

Kemah Tuzu: Erzincan'ın Kemah ilçesine bağlı Kömür Köyü'nde Osmanlılar döneminde açılan tuz ocaklarından yıllık 5 bin ton civarında Kemah Tuzu üretilmektedir.

Kemah Tuzu, içerdiği mineraller bakımından zengin olması sebebiyle özellikle salamura yapımında tercih edilir. Kemah Tuzu, Kemah başta olmak üzere Erzincan ve Doğu Anadolu Bölgesinde büyük ilgi görmektedir.

Kemaliye Dutu: Kemaliye ilçemizin sarp arazilerinde doğal ve sınırlı miktarda yetiştirilen çekirdeksiz Kemaliye Dutu, B1, B2 ve C vitamini yönünden zengin olmakla birlikte demir ve kalsiyum kaynağıdır. Kemaliye Dutu yörede önemli bir gelir kaynağıdır.

Dövmeç (Lök): Kuru dut ve cevizle yapılan, eski dönemlerde saraylarda padişahlara ikram edilmesi nedeniyle "padişah tatlısı" olarak da adlandırılan dövmeç, ilimiz merkezinde ve özellikle Kemaliye, Kemah ve Üzümlü ilçelerimizde yaygın olarak yapılarak tüketilmektedir.

Cimin Üzümlü

Erzincan Folklorü

Halk Edebiyatı; Erzincan yöresi halk edebiyatı, halkın zor zamanlarda mücadele ettiği ve güç koşullar altındaki yaşamından izler taşır.

Şemsi Hayal, Aşık Davut Sulari, Kemahlı Tabir, Aşık Beyhani, Aşık

Müslüm Akbaba, İsmail Daimi Erzincan halk ozanlarıdır. Behçet Kemal ÇAĞLAR, Ahmet Kutsi TECER, Halil İbrahim ÖZDEMİR, Rıfki KAYMAZ, Salih Baba, Ahmet DURLU, Mustafa KUTLU, Mustafa UÇAR, Ruhi KARA, Fahri TAŞ, Cem Şems TÜMER, Ömer OKÇU (Hekimoğlu İsmail), Hüseyin AĞCA Erzincan'ın yurt çapında tanınmış önemli şair ve yazarlarıdır.

Erzincan'ın; aşıklık, mani söyleme, sıra gecesi, aşure, diş hediği, keşkek, herfene, bakırcılık, bıçakçılık, yemenicilik gibi gelenekleri somut olmayan kültürel miras kayıtlarına geçmiştir.

Mani Yolu; Erzincan'ın Kemaliye ilçesinde Osmanlı döneminde gurbete giden eşlerine özlem ve hasret dizeleri dizen kadınların sözleri Mani Yolunda sergileniyor.

Erzincan Türküleri

Erzincan türküleri; tören türküleri, kırık havalar, hüznülü türküler, olaylı türküler, mesleki türküler, kahramanlık türküleri, orta oyunu türküleri, hikâyelerde geçen türküler, dinî türküler, mayalar (uzun havalar) yöre türkülerini oluşturur. Bağlama Erzincan'da yaygın olarak kullanılan halk sazıdır. Tarihinde bir çok aşık ve ozanın yaşadığı, ülkenin türkü arşivine en fazla eser katan bir sanat şehridir Erzincan...

Erzincan halkı her türlü duygu ve düşüncüyü türkülerle dile getirmiştir. Bundandır ki türkü söyleme geleneği çok yaygındır. Sesi güzel olsun olmasının insanlar kendilerini bu yolla ifade etmeyi tercih etmişlerdir.

Erzincan türküleri, ağıtları, deyişleri ve doğa türküleri yöreyi tümüyle yansıtan özelliktedir. İlçeleri arasındaki sosyal, kültürel ve coğrafi farklılıklar türkülerinde de farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Bu da türkülerin konu ve söyleniş açısından farklılıklar göstermesine yol açmıştır. Erzincanlı ozanları saymakla bitiremeyiz ancak; Salih Dünder (Sılbısalı Salih), Hafız Şerif, Davut Sulari,

Turan Engin, Daimi, Ali Ekber Çiçek, Yavuz Top gibi isimler çok önemli çalışmaların altına imzalarını atarak çok iyi sanatçıların yetişmesinde büyük pay sahipleridir. Bu eserlere örnek verecek olursak; Erzincan'a Girdim Ne Güzel Bağlar, Başı Pare Pare Dumanlı Dağlar, Bir Acı Rüzgar Esince, Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara, Bütün Dünya Senin Olsun, Derdim Çoktur Hangisine Yanayım, Kadir Mevlam Senden Bir Dileğim Var, Kirpiğin Kaşına Değdiği Zaman, Seyyah Olup Şu Alemleri Gezerim, Yazı Bilmem, Tanrıdan Diledim Bu Kadar Dilek ve sayamadığımız birbirinden değerli yüzlerce eser...

Halk Oyunları

Erzincan ve çevresinde en çok oynanan halk oyunları çok eski geçmişe dayanan bar ve halaydır.

Kahramanlık, yiğitlik, ağır başlılık ve sabrın sembolü olan "bar" en önemli Erzincan halk oyunudur.

